

«Προσέχετε ἑαυτοῖς καί παντί τῷ ποιμνίῳ»

/ [Ιερές Μονές](#)

Οι μοναχές της **Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου Καρέα** συνέγραψαν ένα κείμενο για να μας υπενθυμίσουν για ποιον λόγο τιμά η εκκλησία μας τη μνήμη των **Αγίων Πατέρων της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου**, αλλά και τα πιο σημαντικά αναγνώσματα της ημέρας, με επίκεντρο την πιστότητα στην αληθινή και ορθή διδασκαλία.

Κατά τήν ἐβδόμη ἀπό τοῦ Πάσχα Κυριακή ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας τήν μνήμη τῶν ἁγίων 318 θεοφόρων Πατέρων τῆς Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἡ μεγάλη αὕτη Σύνοδος συνεκλήθη, ὡς γνωστόν, ἀπό τόν πρῶτο χριστιανό αὐτοκράτορα, τόν Κωνσταντῖνο, στήν Νίκαια τῆς Βιθυνίας τόν Μάιο τοῦ ἔτους 325, κατεδίκασε τήν αἵρεσι τοῦ Ἀρείου καί ἀνεκήρυξε τόν Χριστό Θεό, ὁμοούσιο πρὸς τόν Πατέρα. Στίς 29 Μαΐου βρίσκομε σέ πολλά χειρόγραφα νά σημειώνεται ἡ μνήμη τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου αὐτῆς.

Ὁ ἐορτασμός τῆς μνήμης των κατὰ τήν παροῦσα Κυριακή ὀφείλεται, ὅπως εἶναι φανερό, στό γνωστό καί ἀπό ἄλλες περιπτώσεις ἔθος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, νά μεταθέτῃ σέ Κυριακές τίς μνῆμες τῶν μεγάλων ἀγίων. Ἡ ἐβδόμη ἀπό τοῦ Πάσχα Κυριακή δέν εἶχε ἰδιαίτερο ἐορτολογικό θέμα καί προτιμήθηκε ὡς ἡ καταλληλοτέρα καί ἡ πλησιεστέρα πρὸς τήν μνήμη τῶν Πατέρων γιά νά μεταφερθῇ σ' αὐτήν ὁ ἐορτασμός των.

Τήν Κυριακή τῶν ἀγίων Πατέρων θά ἀκούσωμε μαζί μέ τήν συνήθη ἀναστάσιμο ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς νά συμπλέκωνται τροπάρια μεθέορτα τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου, πού ἐωρτάσαμε, ἀλλά καί προεόρτια τῆς ἐορτῆς πού θά πανηγυρίσωμε μετά ἀπό ὀκτώ ἡμέρες, τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς. Ἔτσι Ἀνάστασις, Ἀνάληψις, Πεντηκοστή καί Πατέρες ἀπό κοινοῦ θά ὑμνηθοῦν αὐτήν τήν ἐνδιάμεσα τῶν μεγάλων αὐτῶν ἐορτῶν Κυριακή. Παρ' ὅλα τὰ ἐκ πρώτης ὄψεως ἀσυμβίβαστα αὐτά ἐορτολογικά θέματα, δέν λείπει ἀπό τήν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας αὐτῆς μία σχετική ἁρμονία, πού τήν συνθέτουν ἀκριβῶς οἱ διαφορές καί οἱ ἀντιθέσεις τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων. Ἄν μάλιστα τήν τοποθετήσωμε στό ὅλο πλαίσιο τοῦ Πεντηκοσταρίου θά διακρίνωμε μέ πόση νηφαλία κρίσι καθωρίσθη ἡ διαδοχή αὐτῆς τῶν ἐορτῶν ἀπό τοὺς συντάκτας τοῦ ἐορτολογίου μας. Χάρις, πράγματι, στά θέματα αὐτῆς τῆς Κυριακῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ δημιουργία ἐνός μεταβατικοῦ σταθμοῦ μεταξύ τῶν μεγάλων ἐορτῶν πού ἐωρτάσαμε καί ἐκείνης πού ἐπὶκείται.

Μέ τήν μνήμη ἐξ ἄλλου τῶν Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου τονίζεται ἡ πιστότης τῆς Ἐκκλησίας στήν ἀληθινὴ καί ὀρθή διδασκαλία, ὅπως τήν ἄκουσε ἀπὸ τό στόμα τοῦ Κυρίου καί ὅπως τήν εἶδε ἀνάγλυφῃ στό ὅλο σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτό ἀκριβῶς ὑπογραμμίζει καί τό συναξάριο τῆς Κυριακῆς τῶν ἀγίων Πατέρων. «Τήν παροῦσαν ἐορτὴν ἐορτάζομεν δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἐπειδὴ γάρ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός τήν καθ' ἡμᾶς φορέσας σάρκα, τήν οἰκονομίαν ἅπασαν ἀρρήτως ἐνήργησε καί πρὸς τόν πατρῶον ἀποκατέστη θρόνον, θέλοντες δεῖξαι οἱ ἅγιοι ὅτι ἀληθῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἄνθρωπος καί τέλειος ἄνθρωπος Θεὸς ἀνελήφθη καί ἐκάθισε ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, καί ὅτι ἡ σύνοδος αὕτη τῶν ἀγίων Πατέρων οὕτως αὐτόν ἀνεκήρυξε καί ἀνωμολόγησεν ὁμοούσιον καί ὁμότιμον τῷ Πατρί. τούτῳ τῷ λόγῳ μετὰ τήν ἔνδοξον Ἀνάληψιν τήν παροῦσαν ἐθέσπισαν ἐορτὴν, ὡσανεὶ τόν σύλλογον τῶν τοσούτων Πατέρων προβιάζοντες τοῦτον δὴ ἐν σαρκὶ ἀναληφθέντα Θεὸν ἀληθινόν καί ἐν σαρκὶ τέλειον ἄνθρωπον ἀνακηρυττόντων».

Στόν ναό τῆς Ἀγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τόν Ι'- ΙΑ' αἰῶνα ἐώρταζαν τήν Κυριακή αὐτὴ ἐκτός ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Α' καί τοὺς ἄλλους Πατέρας τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν Συνόδων, προφανῶς γιά τόν ἴδιο λόγο. γιά νά παρασταθῇ δηλαδή ἡ ἐνότης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας καί ἡ συνέπειά της πρὸς τήν διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου. Λείψανο τοῦ κοινοῦ αὐτοῦ ἐορτασμοῦ βρίσκομε στό δοξαστικὸ τῆς λιτῆς

τῆς ἀκολουθίας. Σ' αὐτό ἐκτός ἀπό τόν Ἄρειο ἀπαριθμοῦνται καί ὁ Μακεδόνιος, ὁ Νεστόριος, ὁ Εὐτυχής, ὁ Σαβέλλιος καί ὁ Σεβήρος, ἡ διδασκαλία τῶν ὁποίων κατεδικάσθη ἀπό τὰς ἄλλας Οἰκουμενικάς Συνόδους. Τελικά ὅμως ἡ ἐορτή διετήρησε μόνον τό ἀρχικό της θέμα, τήν μνήμη τῶν 318 Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἀπό τό ὅλο λειτουργικό περιεχόμενο τῆς ἡμέρας θά σταθοῦμε στά **δύο ἀναγνώσματα τοῦ ἐσπερινοῦ** καί στά **δύο τῆς θείας λειτουργίας**. Τά δύο πρῶτα εἶναι παρμένα ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη, ἔχουν δέ σημασία, γιατί στά ἐπεισόδια στά ὁποῖα ἀναφέρονται ἐκεῖ διεΐδε ἡ Ἐκκλησία τόν τύπο τῶν Πατέρων καί τόν ρόλο των στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Στό πρῶτο, ἀπό τήν Γένεσι, κεφάλαιο 14, 14-20, περιγράφεται ἡ **θαυμαστή νίκη τοῦ Ἀβραάμ**, πού ἐπὶ κεφαλῆς τῶν 318 «οἰκογενῶν» του κατετρόπωσε τοὺς ἑπτὰ περιοίκους βασιλεῖς, ἀπηλευθέρωσε τοὺς αἰχμαλώτους καί ἐδέχθη γιά τήν νίκη του τήν εὐλογία τοῦ βασιλέως τῆς Σαλήμ, τοῦ Μελχισεδέκ. Καί οἱ Πατέρες τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 318 καί ἐκεῖνοι ὅπως οἱ δοῦλοι τοῦ Ἀβραάμ, θεῖο στρατόπεδο - θεία παρεμβολή καί αὐτοί, κατατροπώνουν μέ τήν ἀδάμαστο μαχητικότητά τους τοὺς ἐχθρούς τοῦ Χριστοῦ. Συντρίβουν τήν αἵρεσι καί ἀπελευθερώνουν τοὺς ἀρπαγέντας ἀπό αὐτὴν πιστοὺς.

Στό δεύτερο ἀνάγνωσμα, Δευτερονομίου 1, 8-17, ὁ Μωυσῆς ἀφηγεῖται πῶς ἐξέλεξε ἀπό τό λαό «ἄνδρας σοφούς καί ἐπιστήμονας καί συνετούς» καί ἀνέθεσε σ' αὐτούς τήν καθοδήγησι, τήν διακυβέρνησι τοῦ λαοῦ. Καί αὐτοὶ εἶναι τύπος τῶν Πατέρων, στοὺς ὁποίους ὁ Κύριος ἐνεπιστεύθη τήν **διαποίμανσι τῆς Ἐκκλησίας**. Ἐπάνω σ' ἐκείνους ἐμερίσθη τό πνεῦμα τοῦ Μωυσέως. Σ' αὐτοὺς μερίζει τό Πνεῦμα τό ἅγιον τά χαρίσματα τῆς σοφίας καί τῆς ὀρθῆς κρίσεως στά ἐκάστοτε ἀναφυόμενα στήν Ἐκκλησία διαφιλονικούμενα θέματα. Καί ἐδῶ ἡ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ.

Τά δύο πάλι ἀναγνώσματα τῆς θείας λειτουργίας μᾶς μεταφέρουν ἀπό τήν σκιά καί τήν εἰκόνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στήν ἀλήθεια τῆς Καινῆς. Τό πρῶτο εἶναι ἀπό τίς Πράξεις καί τό δεύτερο ἀπό τό Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, κατὰ τό σύστημα τῆς ἀναγνώσεως τῶν βιβλίων αὐτῶν κατὰ τήν περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου. Ὁ Παῦλος καλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου στήν Μίλητο, ἀπό ὅπου περνοῦσε ἐπιστρέφοντας στά Ἱεροσόλυμα.

Οἱ λόγοι του ἦσαν προφητικοί καί ἀνεφέροντο στό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας καί στήν εὐθύνη τῶν ποιμένων γιά τήν περιφρούρησι τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ. Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἀπετέλεσαν καί τό ἔμβλημα τῶν Πατέρων καί ὑπέκαυσαν τήν ἀνύστακτο

φροντίδα των για τήν ὀρθή πίστι καί τήν ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. **«Προσέχετε ἑαυτοῖς καί παντί τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τό Πνεῦμα τό ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τήν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διά τοῦ ἰδίου αἵματος. Ἐγώ γάρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετά τήν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μή φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. Καί ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητάς ὀπίσω αὐτῶν. Διό γρηγορεῖτε... Καί τά νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καί τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ»** (Πράξ. 20, 16-18, 26-36).

Καί τέλος ἡ περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου, Ἰωάννου 17, 1-13, ἀπόσπασμα ἀπό τήν ἀρχιερατική προσευχή τοῦ Χριστοῦ, παρουσιάζει τόν Κύριο δεόμενο γιά τοὺς μαθητάς, γιά τήν Ἐκκλησία Του. Εἶναι ἐκεῖνοι πού Τοῦ ἐδόθησαν ἀπό τόν Πατέρα, πού ἐνῷ ἐκεῖνος θά φύγῃ ἐκεῖνοι θά μείνουν στόν κόσμον. Πού ἔχουν ἀνάγκη τῆς προστασίας τοῦ Πατρός γιά νά διατηρηθοῦν πιστοί στό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Πού πρέπει νά εἶναι «ἐν» ὅπως εἶναι ὁ Υἱός μέ τόν Πατέρα, γιά νά εἶναι ἡ μαρτυρία των ἀληθινή μέσα στόν κόσμον. Ὁ Χριστός τοὺς φύλαξε. ἓνας μόνο χάθηκε, ὁ υἱός τῆς ἀπωλείας. Καί στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας βρέθηκαν υἱοί ἀπωλείας. Ἀλλά οἱ Πατέρες τήρησαν τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ καί κράτησαν τήν ἐνότητα τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτόν λοιπόν τόν θεοτίμητο χορό τῶν ἁγίων Πατέρων πού μαζεύτηκε ἀπό τά πέρατα τῆς Οἰκουμένης καί ἐδογμάτισε τήν ὀρθή σχέσι τοῦ Χριστοῦ πρός τόν Πατέρα, τό «ὁμοούσιον», καί διετύπωσε καί παρέδωκε τήν ὀρθή πίστι στήν Ἐκκλησία, μακαρίζομε. Ἀπό τά τροπάρια τῆς ἐορτῆς νά δοῦμε τό χαρακτηριστικώτερο, τό δοξαστικό τῶν αἰνῶν τοῦ πλ. δ' ἤχου, περίφημο γιά τήν σύνθεσί του καί γιά τήν μελωδία του:

«Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορός, ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων συνδραμῶν, Πατρός καί Υἱοῦ καί Πνεύματος ἁγίου μίαν οὐσίαν ἐδογμάτισε καί φύσιν καί τό μυστήριον τῆς θεολογίας τρανῶς παρέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ. οὕς εὐφημοῦντες ἐν πίστει, μακαρίσωμεν λέγοντες. Ὡ θεία παρεμβολή, θεηγόροι ὀπλῖται παρατάξεως Κυρίου. ἀστέρες πολύφωτοι τοῦ νοητοῦ στερεώματος. τῆς μυστικῆς Σιών οἱ ἀκαθαίρετοι πύργοι. τά μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου. Τά πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου. Νικαίας τό καύχημα, οἰκουμένης ἀγλάϊσμα, ἐκτενῶς πρεσβεύσατε ὑπέρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν».